

Posudek diplomové práce

Název: *Sociální aspekty Ježíšových podobenství v Lukášově evangeliu* (Praha 2014)

Autor: Jitka Ester Kalu

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.

Formální kritéria:

Česky psaná diplomová práce, předložená na katedře biblistiky a judaismu HTF UK v Praze, odpovídá formálním kritériím stanoveným pro vypracování diplomových prací a obsahuje všechny náležitosti (včetně prohlášení studenta o samostatném vypracování a podpisu) nutné pro její přijetí.

Studijním oddělením byla práce na HTF UK přijata dne 15.7.2014.

Rozsah a struktura:

Předložená diplomová práce má svým rozsahem 70 stran, přičemž její textová část čítá 60 stran. „Úvodu“ (str. 6) předchází „Prohlášení“, „Anotace“, „Summary“, „Klíčová slova“ a „Obsah“. „Seznam literatury“ (str. 67-69) za textem práce je pečlivě členěný na „Prameny“, „Monografické publikace“, „Slovníky“ a „Články v časopisech a příspěvky ve sbornících“. Celou práci uzavírá česky i anglicky psané „Resumé“ (str. 70).

Vlastní řešení tématu, práce s biblickými texty a úvahy autorky jsou obsaženy v kapitolách s názvy „2. Lukášovo evangelium“ (str. 7-15), „3. Podobenství – pojem, znaky, druhy a skupiny“ (str. 23-30), „4. Podobenství – užití, charakteristika, význam“ (str. 23-30), „5. Lukášova podobenství“ (str. 31-33), „6. Sociální aspekty v Lukášových podobenstvích“ (str. 34-62) a „Závěr“ (str. 63-66).

Jazyk, styl a grafická úprava práce:

Jazyk práce je srozumitelný, gramaticky korektní, avšak nikoliv odborný, jak by se na diplomovou práci patřilo. Autorka užívá nepatřičně „Ich formu“ a uchyluje se k „vyznaččským“ formulacím na místech, kde by bylo potřeba napřed zvládnout odbornou stránku věci a teprve následně něco dovodit (viz „Úvod“, „Závěr“, str. 24, 54 atd.). Další slabinou je, že autorka v textu neobjevuje, neodhaluje nové či neotřelé, ale konstatuje z katechetické pozice. Badatelský přínos práce je prakticky zanedbatelný a užitý jazyk tuto skutečnost ještě podtrhuje. Nesprávný je i anglický překlad práce. Vytknout je rovněž možné neohraničené biblické citace (např. str. 34 a 45), kde chybí uvozovky, anebo kurzíva (případně i menší velikost fontu), aby bylo zřetelně patrné, že se jedná o citaci biblického textu. Delší citace autorit mohly být rovněž v textu odděleny mezerou. Jinak je práce přehledná a grafické úpravě byla věnována patřičná pozornost.

Obsah a stanoviska:

Autorčin pracovní postup je logický, struktura práce je dána tématem, autorka od tématu nikam neodbíhá a přísně se ho drží. Postup i dedukce odpovídají sledovaným cílům. Horší je to již s metodikou, kterou autorka prakticky neřeší. Právě na přístupu k podobenstvím záleží a každá teologická epocha měla svá specifika, jež jsou na výsledcích exegetické práce patrná! Konstatování, že podobenství jsou útvary umělecké, konkrétně, že „Současní biblisté považují podobenství za umělecký žánr“ a „interpretace nezávisí na rekonstrukci původního kontextu a formy“ je velmi diskutabilní. Zde měla autorka přinejmenším ukázat dvě řady interpretů. Jedny, kteří užívají toliko synchronní metody interpretace, a ty, kteří pracují diachronně či přístupy kombinují. Konstatovat bez důkazů není „vědecké“ a dělat závěry bez zdůvodnění rovněž. Volba metodiky je věcí exegeta, ale musí tuto skutečnost dát patřičně najevo a tím i vymezit možná očekávání a přínos práce. Právě v této oblasti je největší slabina autorčina díla! Na tomto místě se mohly ke slovu alespoň stručně dostat osobnosti světového bádání a jejich postoje v různých etapách vývoje exegetické metodiky od „školy dějin formy“ po éru „narativní“ a „rétorické kritiky“ či „socio-rétoriky“ (A. Jülicher, R. Bultmann, C. H. Dodd, J. Jeremias, J. D. Crossan, C. L. Blomberg, V. K. Robbins a další) a autorka mohla ukázat, co vlastně preferuje nebo sleduje. Spíše je však patrné, že autorka není exeget a do hlubin

textu neproniká, zajímá ji hlavně „povrchová struktura“ text, z níž dovozuje své závěry (str. 37-43 a další). Problematické je, že autorka těží z pramenů vhodných spíše pro laiky a katechety než pro teology, což poznamenává celkový ráz práce i dílčí exegetické výtěžky. S novozákonní teologií se autorka nepotýká a stav soudobého bádání neřeší. Závěry z analytické práce s podobenstvími mají charakter aplikací do života a zde autorce není možné upřít životní moudrost a snahu vsunout výsledky do běžného chodu života, což má zajisté nemalou hodnotu. Českou literaturu k tématu autorka v podstatě obsáhla, avšak chybí její kritické vyhodnocení. Práce J. Mánka či F. Žilky jsou i přes svou kvalitu již v řadě aspektů zastaralé, bádání se velmi výrazně posunulo vpřed a není možné je užívat jako stěžejní pramen pro výpověď. Ze zahraničních pramenů autorka prakticky netěží, bezesporu by byly k dispozici i studie přímo k jejímu tématu diplomové práce. Velmi zastaralé jsou i definice literární formy „podobenství“. Zde měla autorka pojednat metaforický i metonymický charakter podobenství, zohlednit bádání P. Ricoeura, P. Pokorného, ale třeba i S. Curkpatricka. Rovněž obecný úvod k Lukášovu evangeliu, kde autorka řeší autorství, charakter spisu atd. není prostý frází a diskutabilních či zastaralých závěrů. Teoreticky by tato část práce nemusela být ani tak rozsáhlá, zato by důraz mohl být věnován literární formě „podobenství“ či specifické teologii Lukášova evangelia. Teologie je obor, který se stále rozvíjí, a to velmi rychle. Nelze proto bez uvážení přepisovat stará „fakta“ a neřešit, zda jsou pro dnešní dobu nosná. Zde by pomohl například velmi moderní *Úvod do Nového zákona. Přehled literatury a teologie* od P. Pokorného a U. Heckela (Vyšehrad, Praha 2013), na nějž jsem autorku upozorňoval! Pozornost by samozřejmě bylo možné věnovat i autorčiným větám typu: „Nevíra je spíše problém srdce než intelektu.“, nebo vhodnosti citací kardinála Vlka, jež nemají odborný charakter.

Co z práce vyplývá, je fakt, že autorka se nezaobírala samotným Ježíšovým vystoupením, jeho historickým rozměrem a programem, koloritem judaismu, formulováním rané christologie a jejím vývojem, jakož i následnou reflexí Ježíšova vzkříšení, které ovlivnilo pohled na jeho historické vystoupení. Právě podobenství mohou o tomto všem hodně vypovědět a jejich rozšíření autorem evangelia zase vypovídá o jeho zájmech, světě a teologii. Tento diachronní prvek je prakticky nenahraditelný a i „důsledně synchronní badatelé“ musí zohlednit např. „rétorickou situaci“ či Lukášova specifika, jež jsou viditelná. Teolog nemůže pracovat s podobenstvími bez kontextu. (Terapeut možná ano, což je přístup autorky diplomové práce a z této pozice je její práce uchopitelná.)

Hodnocení: Souhrnem lze říci, že při posuzování diplomové práce Jitky Ester Kalu není možné přehlédnout řadu dílčích nedostatků, které mají často i hlubší rozměr. Na straně druhé, autorka našla způsob, jak s podobenstvími pracovat a je možné si představit, že by její závěry i postup byly využitelné na psychoterapeutické skupině či při rozhovoru s člověkem „na křižovatce života“, který hledá novou životní orientaci. Autorce není vlastní strohá exegeze, ale hledá průniky textu se svou osobností a předložené výsledky bádání mají tedy svou autenticitu, ač cesta k nim není vždy striktně vědecky teologická. Závěry z exegezí jednotlivých podobenství autorka přehledně shrnuje a práce má díky tomu jasné výsledky (ač jsou často exegeticky nevýznamné). Svě postoje autorka nemísí s postoji autorit, ale zřetelně je vyjadřuje a jsou spíše dotaženy do praxe.

Klasifikace:

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji v případě vydařené argumentace a projevu zvážít známku „dobře“.

Jiří Lukeš
Dne 2.9.2014 v Praze